

ימי קודש

חודש אלול

גליץ למועדי ישראל בהלכה אגדה ומנהג

נג

הלכות והנהגות

מאת הגאון הרב אלעזר זאב רז שליט"א רבה של תל ציון

מעלת החודש

א. כל איש יהודי טהור לב, מצפה מייחל ומתגעגע לקרבת האדון האל הגדול ישתבח שמו. והנה הגיעו ימים הללו ימי "אלול" אשר באמצעותם זוכין לדבוק באל יתעלה.
 ב. כל רגע ממש של "אלול" הוא יקר מיקר ואל לנו להחמיצו בדברים בלתי תכלתיים. וימים הללו נקראים "ימי רצון" כי רצון האדם מסוגל לדבוק ברצון בוראו. ואשר על כן אין ראוי למטיילים לטייל ולהתענג בחודש הזה.
 ג. עלינו לדעת, כי כל מאורע אשר אירע בתאריך מסויים בשנים עברו אפילו לפני מאות בשנים, הנה אותו תאריך התם וקבע חותמו. ולפיכך, מידי שנה בשנה בהגיע אותו תאריך, מתעורר כביכול אותו מאורע שוב.
 ובכן, בשנה שיצאו ישראל ממצרים, הסיתום ערב רב לעשות העגל. עלה משה רבינו למרום לבקש רחמים ורצון וסליחה מאת האל. ואכן אז בראש חודש אלול עלה למרום משך ארבעים יום נוספים עד יום הכיפורים ועמד בתחנונים לפני האל, והוא יתברך קבלם ברצון. ובכך נקבעו ארבעים ימים הללו ל"ימי רצון" וימי תשובה.
 ד. וימים זכים הללו, הן הם ימי "הכנה" לקראת ימים הנוראים כלומר ראש השנה וכיפורים. ואשר על כן, יש למצותם ביתר שאת. וזהו בין איש בין אשה גדול או קטן.

הכנה

ה. כמו שהחתן לא בא לחופתו בלי הכנה, אלא מכינים בגדי פאר והדר וכל הנצרך, כמו כן אנחנו, כי אי אפשר "לקפוץ" לתוך ימי תשרי (בראש השנה וביום הכיפורים), אלא עושים "הכנה", וזמן ההכנה הוא חודש זה - חודש אלול. חודש שניתן לנו מתנה.

ו. ככל שאדם יוכיח עצמו שרצונו לעשות "שינויים" כגון שיתרחק מכל רע כפי יכולתו, וככל שירבה במעשים טובים כדלהלן, כן האל יתברך יתקרב אליו ויסייע בידיו. וכמ"ש "אני לדודי ודודי לי". דודי- זה הקב"ה.

דרכי תשובה

ז. כיצד היא "התשובה"? בפ"ך ובלבבך לעשותו - כלומר אם החלטנו במחשבה ובלב שאכן רצונו לעזוב דרכנו הרעה והבלתי טובה, ולחזור להתנהג בטוב (כל אחד לפי דרגתו), כבר אנחנו נכנסנו אצל המלך והוא מחייך אלינו ושמה לקראתנו.

ח. אולם, אח"כ צריכין להוכיח זאת. כיצד? הנה מי שנטמא בשרץ הרי כשירצה להטהר משליך השרץ מידיו. ואח"כ מנקה גופו וצפרניו מכל "חציצה" ויורד וטובל - ונטהר. כמו כן אנחנו, ע"י התשובה בדיבור ובמעשה.

מקורות ההלכה

אלול, לרמוז כי בחודש אלול הקב"ה מתרצה עם עישראל ונעשה דוד להם לקרבם בתשובה והוא קרוב לקוראיו בחודש זה. עוד כתוב שם (פ' משפטים) "ואשר לא צדה והאלהים אינה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה". הנה ראשי תיבות אנה לידו ושמתי לך, הוא אלול. לרמוז כי הקב"ה בחסדו אנה וזימן חדש אלול לכל מי שחטא בתוך השנה, שישוב אז בתשובה ויקבלוהו. ובחדש הזה נאמר "קרוב ה' לכל קוראיו". עכ"ל.

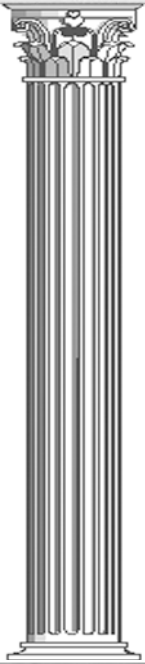
ז. **אמת** שהתשובה יש לה תנאים כדלהלן. מ"מ עצם "הרהור" לתשובה, כבר מוציאו ממקומו המזוהם ומקבל רוח טהרה. וצא ולמד ממה שאמרו (קידושין מט.) "האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאני צדיק גמור הרי זו (ספק) מקודשת שמה עשה תשובה". וכבר העירו בזה. הרי לך מעלת "הרהור" תשובה.

בזוה"ק איתא שיש ב' סוגים של אנשים רשעים ומקומם חלוק בעולם הבא. האחד, שמתו בלי שום תשובה, אלה מקומם למטה. אך יש שהרהרו לעשות תשובה "ולא זכו לעשות", שהללו מקומם גבוה יותר. הרי לך מעלת המהרהר בתשובה. ובפסוק (דברים ל), נאמר: כי המצוה הזאת לא נפלאה היא ממך וגו' בפ"ך "ובלבבך" לעשותו, ופירש הרמב"ן (שם) שהכוונה על מצות התשובה.

א-ב. **אמנם** התשובה טובה בכל עת, מ"מ בחודש אלול הוא מובחר ומוכן יותר, לפי שימים אלו הם ימי רצון מעת שנבחרנו לעם וכדלהלן (הערה ג). ובספר אור המאיר (הובא באלף המגן ס' תקפא אות ב) כתב טעם שנקרא "ימי רצון", כי רצון האל יתברך בבריאה היתה שיעבדהו. והנה עתה בימי אלול כל אחד מישראל מתעורר למטרה זו ונמצא שנשלם כונתו ו"רצון" האל יתברך.

ג. **ז"ל** הרב חיי אדם (שם): באהבת ה' את עמו הרבה להיטיב אותנו וצונו לשוב לפניו בכל עת שנחטא. ואף שהתשובה טובה בכל עת, מ"מ חודש אלול הוא מובחר ומוכן יותר וכו', לפי שימים אלו הם ימי רצון מעת נבחרנו לעם. שכשחטאו ישראל בעגל וכו' עלה משה בר"ח אלול ונשתתה שם עד יום כיפור שהיה גמר כפרה. ואיתא בתנא דבי אליהו "ישראל היו נוהגין כל אותם הימים צום ותענית" ויום אחרון שבכולם דהיינו בעשרה בתשרי גזרו תענית ולנו בתענית, לפיכך נקבע אותו יום דהיינו יום הכיפורים לכפרה לעולם". ולפי שהיו ימים אלו ימי רצון מאז, לכן "בכל שנה ושנה" מתעורר עוד הרחמים למעלה והם ימי רצון. עכ"ל.

ו. **בשער** הפסוקים להאריז"ל (לשיר השירים) כתב: **אני לדודי ודודי לי** ר"ת

או ארבעה דפים ביום או בסדר שונה כפי המודפס. ויקרא אפילו שאינו מבין.
יא. כשיזכה האדם להקדים בכייתו והכנתו בימי אלול, אזי מובטח לו שימים הנוראים בחודש תשרי יהיו "מוצלחים".
וכאשר ימי תשרי מוצלחים - אז משפטו חרוץ לטובה. ושנתו שנת הצלחה.

מקורות ההלכה

והחיד"א בעבודת הקודש (אות רמג) כתב: "חודש אלול זמן תשובה לכל הוא. ויזהר לפשפש במעשיו. וטוב וישר שבכל לילה קודם שישי, טרם אמירת וידוי יפשפש ויחפש דרכיו ובמעשיו באותו יום, ויתודה וישוב. וכן יעשה מראש חודש אלול עד יום הכיפורים. והיה צריך לעשות כן כל ימיו בכל לילה כמעשה הצדיקים קראו בשמותם מארי דחושבנא. ולפחות כה יעשה בארבעים יום הנוראים הללו". ע"כ.
י. לימוד הזוהר הקדוש מרומם מאד כנודע, ומטהרת הנשמה. ולכך צוה האריז"ל לבעל תשובה לקרוא כמה דפים בזה"ק. וכל שכן "תיקוני הזוהר" שמרוממים מאד. וכבר מנהג בשלומי אמוני ישראל לקרוא בתיקוני הזוה"ק וכמ"ש בפלא יועץ (מע' תשובה). וכ"כ בכה"ח (סי' תקפא אות א) וכך זירז על זאת מה"ר חיים פלאגי בספר מועד לכל חי (סימן יא אות יב).

ט. בזוהר הקדוש שבחו מאוד את העושים "חשבון הנפש" כל יום, קודם שישי. וקראום "מארי דחושבנא" כלומר אדוני החשבון. וכל שכן שראוי לעשות כן לפחות בחודש היקר הזה חודש אלול כל לילה.

י. מנהג קדוש ללמוד ספר "תיקוני הזוהר" להתחילו בתחילת אלול ולסיימו ביום הכפורים. כגון ללמוד שלשה

ט. הנה רשב"י פירש לר' אלעזר בנו על פסוק "כי אין מעשה וחשבון ודעת בשאול" לומר שאינו אלא בעוה"ז. וז"ל: "דבכל ליליא ולייליא עד לא ישכב ועד לא נאים בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדי דעבד כל ההוא יומא ויתוב מנייהו ויבעי עלייהו רחמי וכו'. ואילין אקרין מארי דחושבנא". עוד נאמר בזוהר (פ' ויחי דר"כ). "אבל זכאי חסידי, בכל יומא ויומא מסתכלי בליבייהו כאילו ההוא יומא מסתלקי מעלמא, ועבדין תיבתא שלימתא קמי מאריהון", זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. ע"כ. וכתב מהר"א פאפו בפלא יועץ (מע' תשובה) שעל זה הזהירה תורה "לא תלין נבלתו" שלא ילין עם החטא כי נבילה הוא. עוד כתב "שהשב תיכף באותו יום, בנקל יוכל לתקן מעוותו שדומה לדיו לחה שבנקל יוכל להמחק ולהקנח, לא כן כשהיא יבישה. ואם לא שב באותו יום לפחות ישוב ב"יום השישי" שבאותו שבוע שגם הוא זמן תשובה.

חובת המוסר

כתב החיד"א בברכי יוסף (סימן א): אמנם ראוי לכל ת"ח שיקבע עת כפעם בפעם ללמוד בספרי מוסר. כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול, ואידי דטריד בגופי הלכות ומחדש בטובו חידושי תורה, קרוב שיגבה לבו וכיוצא. וקבלתי, כי בכלל משז"ל ד"תורה תבלין ליצה"ר", הוא תוכחת מוסר מרז"ל קמאי ובתראי.
וה"חתם סופר" העיד על עצמו: "תאמינו לי כי ביום שאין אני לומד מספר מוסר אני מרגיש בעצמי הצטננות ביראת ה'".

(מובא במנהגי החת"ס עמוד יט בהערה).
ורבנו אליעזר פאפו (במערכת תשובה) כתב: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום וכו', הנה כי כן צריך לעמוד על המשמר וכו' שיקבל עליו בכל תוקף ולא יעבור מלהיות שוקד "מידי יום ויום" ללמוד חלק מספרי מוסר דף אחד או פרק אחד וכו'. ע"כ.

(ספר ימי רצון סעיף כב)

הוֹפֵיעַ!

הספר

ימי רצון

הלכות והנהגות לימי חודש אלול

אשר חלקם התפרסם בגליונות "ימי קודש"

עם סדר הסליחות המהודר

מאת הגאון הגדול

כמהר"ר אלעזר זאב רז שליט"א

בעל שו"ת מציון אורה וש"ס, רבה של תל ציון

עם הלכות והנהגות לחודש אלול

להזמנות: 054-845-6041 או 02-9709118

ימי קודש

גליץ למועדי ישראל בהלכה אגודה ומועצה

יוצא לאור על ידי מוסדות "מתן תורה" (ע"ר) ת.ד. 57124 ירושלים טלפקס: 02-9709118

לקבלת העלון בדוא"ל שלחו ל: yemekodesh@gmail.com

להנצחה בגליונות הבאים לדיכוי האלפים ניתן לפנות לכתובת הנ"ל